

erasmus+

meer perspectief

volwassenen-
educatie

Erasmus+

Europa biedt méér

“Investeren in onderwijs en opleiding is de beste investering die we kunnen doen voor de toekomst van Europa. Studeren in het buitenland stimuleert de vaardigheden, de persoonlijke ontwikkeling en het aanpassingsvermogen van mensen en maakt ze beter inzetbaar. Wij willen er zeker van zijn dat veel meer mensen profiteren van de steun die de EU voor deze kansen biedt. Wij moeten ook meer investeren om de kwaliteit van onderwijs en opleiding op alle niveaus te verbeteren, zodat we tot de besten van de wereld behoren en voor meer banen en meer groei kunnen zorgen.”

Androulla Vassiliou, Europees commissaris voor onderwijs, cultuur, meertaligheid en jeugd.

Erasmus+ is het nieuwe Europese subsidieprogramma voor onderwijs, jeugd en sport. Aan de basis staat de gedachte dat investeringen in onderwijs, opleidingen en niet-formeel leren van cruciaal belang zijn om mensen – ongeacht hun leeftijd of achtergrond – de kans te geven zich voortdurend te ontwikkelen oftewel: een leven lang te leren. De educatieve opbrengst, die kan bestaan uit kennis of vaardigheden, maakt uiteindelijk de Europese economie sterker. Europa moet slimmer worden om een aantrekkelijke kenniseconomie te zijn en te blijven en te kunnen concurreren met andere kennisregio's, waar ook ter wereld. Erasmus+ is het middel om dat doel te bereiken.

Met Erasmus+ zet Europa in op méér.

Het beschikbare budget voor de periode 2014–2020 is aanzienlijk vergroot: er is bijna vijftien miljard euro gereserveerd. Om het eenvoudiger te maken om subsidie aan te vragen, heeft de Europese Commissie de kam gehaald door het woud aan regelingen; een 'radicale verandering

van structuur', aldus de Commissie. Het nieuwe Erasmus+ is een alomvattend programma geworden dat de bestaande programma's, waaronder het Leven Lang Leren-programma (2007–2013), bundelt. Erasmus+ bestaat uit drie actielijnen (Key Actions) voor alle niveaus van onderwijs, van primair tot en met universitair, volwasseneneducatie en de jeugdsector. Ook het niet-formeel leren is in het programma opgenomen. De actielijnen zijn Individuele mobiliteit, Institutionele samenwerking en Beleidsontwikkeling.

De Europese Commissie wil de mobiliteit vergroten, ook buiten Europa, en stelt meer beurzen beschikbaar voor studenten, stagiairs, docenten en anderen. Een leengarantiestelsel moet het masterstudenten bovendien makkelijker maken om in het buitenland te studeren. Erasmus+ betreft ook de jeugd nadrukkelijker bij de internationalisering en hecht meer belang aan niet-formeel leren. Ten slotte wil Brussel met sectoroverschrijdende activiteiten de samenwerking tussen de onderwijssectoren en het bedrijfsleven stimuleren.

Het nieuwe Europese subsidieprogramma Erasmus+ versterkt de kennisregio Europa.

Erasmus+, meer perspectief

Aantal
hoogopgeleiden:
van 32% in 2013
naar 40% in 2020.

Schooluitval:
van 14% in 2013
naar 10% in 2020.

Erasmus+ erkent
het belang van niet-
formele leerervaringen
zoals vrijwilligerswerk.

Meer kennis

Met Erasmus+ wil de Europese Commissie burgers slimmer maken en hierdoor de Europese economie sterker. Diverse politieke agenda's zoals 'Europe 2020' en de 'Europese moderniserings-agenda voor het hoger onderwijs' wezen al op de noodzaak van voldoende hoogopgeleide Europeanen voor de concurrentiepositie van Europa. De Europese banenmarkt vraagt steeds meer hoogopgeleiden terwijl de vraag naar laagopgeleiden juist daalt. De Europese Commissie becijferde dat in 2020 voor 35% van alle banen een hoog niveau aan kennis en vaardigheden is vereist.

Deze ambitie stelt eisen aan het kennis- en vaardigheidsniveau van werknemers. Zij moeten zich voortdurend kunnen aanpassen aan de veranderende omstandigheden. Het nieuwe Europese subsidieprogramma is dan ook zo ingericht, dat de deelnemers een leven lang kunnen leren. Erasmus+ staat open voor lerenden en leraren evenals private en publieke instanties werkzaam in de sectoren onderwijs, opleidingen, jeugd en sport. Het subsidieprogramma zet in op een groei van het aantal hoogopgeleiden, van 32% in 2013 naar 40% in 2020.

Maar het gaat niet alleen om hoogopgeleiden. Erasmus+ wil een bijdrage leveren aan het terugbrengen van schooluitval – van 14% naar 10% in 2020 – en de jeugdwerkloosheid inperken. Verder erkent Erasmus+ het belang van niet-formele leerervaringen zoals vrijwilligerswerk. Onderzoek laat zien dat ook werkgevers steeds vaker dergelijke ervaringen laten meewegen. Het Youth in Action-programma onderzocht het effect van vrijwilligerswerk in het buitenland onder deelnemende jongeren. Bij driekwart van hen had deze ervaring het carrièreperspectief verbeterd. Het gaat dus om méér dan alleen de juiste diploma's en Erasmus+ erkent dit.

Van het budget van Erasmus+ is ruim 60% bestemd voor individuele mobiliteit.

Het aantal beurzen verdubbelt, van 400.000 naar 800.000.

Erasmus+ introduceert een leengarantiestelsel voor masterstudenten.

Meer mobiliteit

In Erasmus+ ligt de nadruk op mobiliteit. Vijf miljoen mensen, uit alle onderwijs- en opleidingssectoren en de jeugdsector, kunnen in de periode 2014-2020 in het buitenland leren, stage lopen, doceren of vrijwilligerswerk doen. Individuele mobiliteit is de eerste actielijn van Erasmus+, waarvoor de Europese Commissie het meeste budget reserveert. Er zijn beurzen beschikbaar voor studenten, stagiairs, docenten en anderen. Kregen sinds 2007 gemiddeld 400.000 mensen per jaar een beurs voor studie, opleiding of vrijwilligerswerk in het buitenland; de Europese Commissie wil dat dit aantal verdubbelt.

Mobiliteit wordt bovendien beter 'bereikbaar' met de introductie van een leengarantiestelsel voor masterstudenten, die zo hun buitenlandse studie kunnen financieren.

De Europese Commissie vindt dit nieuwe leengarantiestelsel noodzakelijk ondanks het feit dat de meeste lidstaten eigen leenstelsels hebben. Die beperken zich vaak tot eigen nationale instanties of zijn alleen bedoeld voor bachelorstudenten. Bovendien kunnen de meeste nationale leenstelsels niet zonder beperkingen naar het buitenland worden meegenomen. Masteropleidingen zijn vaak ook duurder dan bachelorstudies

waardoor een buitenlands studieverblijf voor veel studenten onbereikbaar is. Het nieuwe leengarantiestelsel moet dit veranderen.

Financiering is weliswaar belangrijk, maar niet het enige middel om de mobiliteit te vergroten. De lidstaten moeten ook zélf de mobiliteit meer gaan stimuleren. Met de tweede actielijn van Erasmus+, Institutionele samenwerking, stuurt de Europese Commissie aan op meer partnerschappen die de mobiliteit kunnen vergroten. Verder wil de Europese Commissie dat lidstaten betere informatie gaan geven en dat ook nationale beurzen en leningen over de grens meegenomen kunnen worden. Ten slotte wijst Brussel op de kwestie van de erkenning van buitenlandse studie- en stageresultaten.

Van het budget van Erasmus+ is 28% bestemd voor institutionele samenwerking.

Kennisallianties en allianties voor sectorspecifieke vaardigheden stimuleren sectoroverstijgende activiteiten.

Strategische partnerschappen zijn een nieuw instrument om sectoroverstijgende samenwerking tot stand te brengen.

Meer samenwerking

De Europese Commissie wil de onderwijs- en jeugdsector stimuleren niet alleen vaker sectoroverstijgend samen te werken, maar ook meer samenwerking met het bedrijfsleven aan te gaan. Dit doel komt tot uiting in de tweede actielijn, Institutionele samenwerking. Voor deze samenwerking tussen onderwijsinstellingen, jongerenorganisaties, bedrijven, plaatselijke en regionale autoriteiten en ngo's reserveert de Europese Commissie ruim een kwart van het totale budget.

Erasmus+ introduceert verscheidene instrumenten om sectoroverstijgende activiteiten mogelijk te maken, zoals 'kennisallianties' en 'allianties voor sectorspecifieke vaardigheden'. Kennisallianties zijn grootschalige partnerschappen tussen hoger onderwijsinstellingen en ondernemingen met als doel creativiteit, innovatie en ondernemerschap te bevorderen, door het aanbieden van nieuwe leermogelijkheden en kwalificaties.

De allianties voor sectorspecifieke vaardigheden zijn partnerschappen tussen aanbieders van onderwijs en opleidingen enerzijds en ondernemingen anderzijds. Het doel is hier om de inzetbaarheid van individuen op de arbeidsmarkt te promoten door sectorspecifieke curricula te creëren voor het beroepsonderwijs.

Strategische partnerschappen zijn een ander instrument om meer samenwerking tot stand te brengen. Het zijn Europese samenwerkingsprojecten rond thema's uit de Europese beleidsagenda. Tenminste drie instellingen uit drie landen kunnen een partnerschap vormen. In dit onderdeel van Erasmus+ herkennen we onder meer de multilaterale projecten, netwerken en transversale acties uit het Leven Lang Leren-programma (2007-2013). Kleinschalig initiatief of groot project, een strategisch partnerschap biedt tal van mogelijkheden voor sectorale en sectoroverstijgende samenwerking tussen onderwijssectoren, gemeenten, de jeugdsector en andere relevante actoren buiten het onderwijs. Bij de beoordeling van de aanvraag weegt de relevantie voor de beleidsdoelen zwaar. Aan een strategisch partnerschap kunnen onderwijsinstellingen en andere private en publieke organisaties deelnemen die actief zijn in onderwijs, training, jeugd en/of de arbeidsmarkt. De looptijd van projecten kan variëren. Het subsidiebedrag is maximaal € 450.000 voor een project van drie jaar.

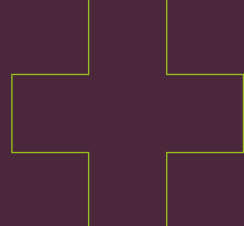
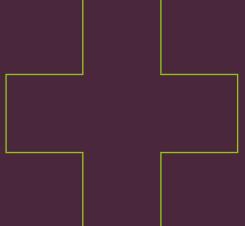
Erasmus+ vergroot de mobiliteit van docenten en trainers en beoogt meer sectoroverstijgende samenwerking tussen organisaties tot stand te brengen. De Europese Commissie hoopt dat het resultaat van alle samenwerkingen zich breed vertaalt en de Europese steun een flinke *footprint* achterlaat.

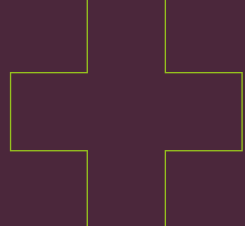
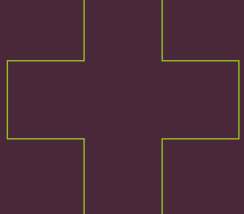
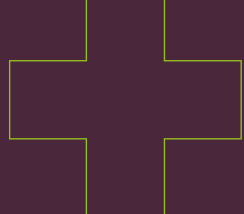
De drie actielijnen van Erasmus+

Erasmus+ bestaat uit actielijnen, onvertaald Key Actions, afgekort als KA. Er zijn er drie: Individuele mobiliteit (**KA1**), Institutionele samenwerking (**KA2**) en Beleidsontwikkeling (**KA3**).

KA1: Individuele mobiliteit (*learning mobility of individuals*)

De actielijn Individuele mobiliteit richt zich tot individuele personen zowel binnen als buiten de EU. Europeanen krijgen de kans om overal ter wereld te studeren, een opleiding te volgen of te onderwijzen. Niet-Europese studenten en leraren krijgen meer mogelijkheden om in Europa te studeren, te onderwijzen en te leren. Door de reikwijdte van het programma te verruimen tot over de grenzen van de EU, wil de Europese Commissie het Europese onderwijs attractiever maken en de ontwikkeling van het onderwijs elders in de wereld bevorderen. De actielijn bestaat uit mobiliteitsprojecten voor lerenden en stafleden en *joint master degrees*. De actielijn Individuele mobiliteit wordt – met uitzondering van de *joint master degrees* – decentraal uitgevoerd. Dat betekent dat de instellingen Nuffic, Europees Platform, CINOP en Nederlands Jeugdinstituut verantwoordelijk zijn voor de programma's in Nederland. Samen vormen zij de Nationale Agentschappen Erasmus+.

KA2: Institutionele samenwerking (*co-operation and innovation for good practices*)

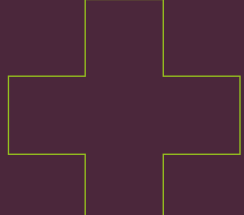
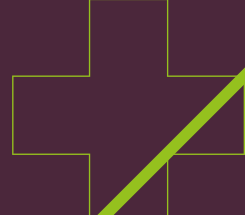
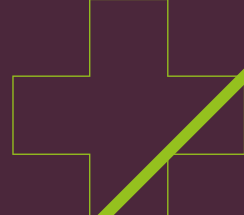
De Europese Commissie wil dat onderwijsinstellingen, jongerenorganisaties, ondernemingen, lokale en regionale autoriteiten en ngo's meer gaan samenwerken, met als doel het aanbod voor lerenden te verbeteren en *best practices* te delen. Deze actielijn bestaat uit strategische partnerschappen, schoolpartnerschappen, kennisallianties en allianties voor sectorspecifieke vaardigheden, IT-platforms en capaciteitsopbouw.

De partnerschappen in de actielijn Institutionele samenwerking worden decentraal uitgevoerd. Dat betekent dat de instellingen Nuffic, Europees Platform, CINOP en Nederlands Jeugdinstituut verantwoordelijk zijn voor de programma's in Nederland. Samen vormen zij de Nationale Agentschappen Erasmus+.

KA3: Beleidsontwikkeling (*support for policy reform*)

Deze actielijn richt zich op de modernisering van het onderwijs en lesmethoden, in de breedste zin van het woord. De Europese Commissie streeft beleidsveranderingen bij lidstaten na en wil meer samenwerking tot stand brengen met niet-Europese landen. In deze actielijn ligt de focus op het versterken van concreet beleid en het uitwisselen van *best practices*. Erasmus+ zal onder meer de ontwikkeling van de beleidsagenda's 'Bologna' (voor het hoger onderwijs) en 'Kopenhagen' (middelbaar beroepsonderwijs en trainingen) ondersteunen. De actielijn Beleidsontwikkeling wordt centraal uitgevoerd door de Europese Commissie zelf.

Key Action 1 (KA1) – Individuele mobiliteit voor professionals in de volwasseneneducatie

De actielijn Individuele mobiliteit beoogt de kennis en de vaardigheden van professionals in de volwasseneneducatie te vergroten en/of te verdiepen. Dit kan door een *teaching/training assignment* bij een buitenlandse partner, staff training door deelname aan scholing of *job-shadowing/observation* bij een buitenlandse partner.

◆ Wat is het doel van deze subsidie?

- + Het ontwikkelen van competenties in relatie tot het beroep en taalvaardigheden;
- + Een breder begrip van educatie in andere Europese landen;
- + De verbetering van de kwaliteit van leren en doceren;
- + Modernisering en internationalisering van de educatie.

◆ Voor wie is de subsidie bedoeld?

Alle professionals die betrokken zijn bij de volwasseneneducatie.

◆ Wat is de deadline voor het indienen van een aanvraag?

Eenmaal per jaar. In 2014: 17 maart om 12.00 uur (CET).

◆ Wat is de looptijd van een project?

Projecten hebben een looptijd van één of twee jaar.

◆ Zijn er bijzonderheden m.b.t. de aanvraag?

De aanvraag dient door een organisatie te worden ingediend. In Erasmus+ kunnen subsidies alleen digitaal worden aangevraagd.

◆ Hoe is de subsidie opgebouwd?

Reiskosten (vanaf 100 km), verblijfkosten (per dag), organisatiekosten op basis van het aantal deelnemers. Optioneel: opleidingskosten en kosten in verband met specifieke behoeften.

◆ Wat is de duur van een stage?

Minimaal twee dagen, maximaal twee maanden.

Meer informatie?

Meer informatie vindt u op www.erasmusplusve.nl.

Key Action 2 (KA2) – Institutionele samenwerking: strategische partnerschappen voor de volwasseneneducatie

Strategische partnerschappen zijn internationale (klein- en groot-schalige) samenwerkingsprojecten binnen de onderwijs-, training- en jeugdsector gericht op het ontwikkelen, transfereren en implementeren van innovatieve aanpakken op organisatie, lokaal, regionaal, nationaal en/of Europees niveau.

◆ Wat is het doel van deze subsidie?

- + de innovatie en kwaliteitsverbetering van het onderwijs (bijvoorbeeld methoden curricula, ict-tools);
- + Het versterken van de samenwerking tussen actoren uit het onderwijsveld, overheid en bedrijfsleven;
- + Het delen van kennis en *good practices* op gebied van onderwijs;
- + Het erkennen en valideren van leerresultaten.

◆ Voor wie is de subsidie bedoeld?

Organisaties die actief zijn in het opleiden en trainen of die in het verlengde daarvan actief zijn, zoals lokale, regionale of nationale overheden, validerende instellingen, kamers van koophandel, bedrijfsleven, non-profit instellingen. Raadpleeg de website voor de volledige lijst.

◆ Wat is de looptijd van een project?

Projecten hebben een looptijd van twee of drie jaar.

◆ Wat is de deadline voor het indienen van een aanvraag?

Eenmaal per jaar. In 2014: 30 april om 12.00 uur (CET).

◆ Hoeveel partners kunnen meedoen?

Een strategisch partnerschap dient te bestaan uit minimaal drie organisaties uit drie verschillende programmalanden.

◆ Hoeveel budget is beschikbaar?

Per projectjaar is maximaal € 150.000 beschikbaar. Het maximum is dus € 450.000.

◆ Hoe is de subsidie opgebouwd?

Modulair, afhankelijk van doelstellingen en grootte van het project. Keuze uit de volgende kostenposten: projectmanagement & implementatie, transnationale projectbijeekkomsten, *intellectual outputs*, *multiplier* bijeenkomsten, exceptionele kosten, ondersteuning voor deelnemers met *special needs* en mobiliteit.

◆ Is sectoroverstijgende samenwerking mogelijk?

Ja. Het is ook mogelijk om projecten aan te vragen waarin verschillende onderwijssectoren betrokken zijn, bijvoorbeeld met het vo, mbo, ho, ve en/of de jeugdsector.

Meer informatie?

Meer informatie vindt u op www.erasmusplusve.nl.

Deelnemende landen

Alle 28 EU-lidstaten participeren evenals IJsland, Liechtenstein, Noorwegen, Zwitserland, Turkije en de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, de zogeheten programmalanden. Aan sommige actielijnen zullen ook landen van buiten de EU meedoen, de zogeheten partnerlanden.

DE VERDELING VAN HET BUDGET VAN ERASMUS+ IS ALS VOLGT:

Budget Erasmus+	%		%
Onderwijs en opleidingen	77,5%		
		Hoger onderwijs	43%
		Beroepsonderwijs	22%
		Schoolonderwijs	15%
		Volwasseneneducatie	5%
		Nog te verdelen door de EC	15%
Jeugd	10,0%		
Sport	1,8%		
Jean Monnet	1,9%		
Nationale Agentschappen	3,4%		
Administratieve zaken	1,9%		
Leengarantiestelsel	3,5%		
Totaal	100%		

De subsidies voor het hoger onderwijs en beroepsonderwijs verdubbelen.

Het volledige budget voor de periode 2014-2020 bedraagt bijna vijftien miljard euro.

Erasmus+ is sterk vereenvoudigd ten opzichte van eerdere Europese subsidieprogramma's.

Erasmus+ introduceert meer lumpsums.

Meer budget

Om het ambitieuze programma Erasmus+ met succes uit te rollen in de periode 2014-2020, wordt het budget over de hele linie verhoogd. Zo verdubbelen de subsidies voor het hoger onderwijs en beroepsonderwijs: reserveerde de Europese Commissie voor deze doelgroepen in de periode 2007-2013 zo'n 585 miljoen euro per jaar, voor de periode 2014-2020 is dit naar verwachting gemiddeld 1.100 miljoen euro per jaar. Het volledige budget voor de periode 2014-2020 bedraagt bijna vijftien miljard euro.

Meer eenvoudig, meer effectiviteit

Het moet ook makkelijker worden om subsidies aan te vragen. De Europese Commissie heeft daarom het aantal subprogramma's drastisch verminderd en overlappings geschrapt. Erasmus+ kent slechts drie actielijnen (Key Actions), waaronder elf programma's vallen. Vergelijk dit met het Leven Lang Leren-programma 2007-2013, dat meer dan zeventig programma's telde. De Europese Commissie meent dat de vereenvoudigde inrichting van Erasmus+ in combinatie met het aanzienlijk grotere budget, veel meer mogelijkheden biedt aan studenten, stagiairs, jongeren, docenten, jongerenwerkers en anderen, om kennis en vaardigheden te verwerven, zich persoonlijk te ontwikkelen of hun carrièreperspectief te verbeteren. Verder vereenvoudigt Erasmus+ de financiële verantwoording, investeert in IT-ondersteuning en hoopt zo de administratieve lasten te verlagen.

Wat is nieuw?

In de drie actielijnen Individuele mobiliteit, Institutionele samenwerking en Beleidsontwikkeling van Erasmus+, herkennen we dezelfde doelen als die van eerdere Europese subsidieprogramma's. Ook de studentenmobiliteit en docenten- en stafmobiliteit blijven bestaan, in de reeds bestaande vorm. Maar wat is nieuw of aangepast?

Nieuw

- + Mobiliteit buiten Europa. Dit zal echter pas in de loop van de periode 2014-2020 mogelijk worden omdat de besluitvorming nog niet is afgerond.
- + Leengarantiestelsel voor masterstudenten
- + Kennisallianties
- + Meer nadruk op institutionele samenwerking door strategische partnerschappen
- + Meer focus op toegevoegde waarde en impact
- + Allianties voor sectorspecifieke vaardigheden
- + Vereenvoudiging van de verantwoording door lumpsum en 'unit costs'. Voor de onderwijssectoren geen aanvragen meer voor individuele mobiliteitsprojecten
- + Erasmus+ legt meer nadruk op de ondersteuning van leraren, trainers, voorlichters en jongerenwerkers omdat zij belangrijke *multipliers* zijn. Erasmus+ benadrukt het belang van disseminatie: zoveel mogelijk (wereld) burgers moeten kennisnemen van de resultaten van het nieuwe Europese subsidieprogramma.

Beëindigd

Bepaalde activiteiten uit de oude programma's zullen niet worden voortgezet of slechts op beperkte schaal. De reden is dat hun impact te gering is, ze te weinig 'value for money' bieden of dat andere EU-fondsen deze activiteiten beter en efficiënter kunnen uitvoeren. Te denken valt aan de korte talencursussen (EILC's) en de voorbereidende bezoeken. Ook de transversale acties waaronder de Study Visits komen niet terug in Erasmus+.

Van www.na-lll.nl naar www.erasmusplus.nl

Aangezien diverse projecten van het Leven Lang Leren-programma nog doorlopen in 2014, sommige zelfs in 2015, blijft de website www.na-lll.nl voorlopig bestaan. Daarnaast wordt de website www.erasmusplus.nl gelanceerd. Op deze nieuwe website vindt u achtergrondinformatie over het nieuwe Europese subsidieprogramma, inspiratieverhalen en aankondigingen van calls met bijbehorende documenten. Bij het verschijnen van deze publicatie waren nog niet alle gegevens over het nieuwe subsidieprogramma bekend. Op www.erasmusplus.nl worden aanvullingen en andere nieuwsberichten geplaatst.

Wegwijzer – wie doet wat?

Nuffic, Europees Platform, CINOP en Nederlands Jeugdinstituut voeren als Nationale Agentschappen het Europese subsidieprogramma Erasmus+ uit.

Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport hebben Nuffic, Europees Platform, CINOP en Nederlands Jeugdinstituut aangewezen om als Nationale Agentschappen het Europese subsidieprogramma uit te voeren. De Agentschappen bestaan uit het Nationaal Agentschap Erasmus+ onderwijs en training en het Nationaal Agentschap Erasmus+ jeugd. De website www.erasmusplus.nl is de algemene website van het programma. Informatie over de vier instellingen en operationele informatie over de uitvoering van het programma vindt u op hun eigen websites.

Nationale Agentschappen Erasmus+

www.erasmusplus.nl
www.facebook.com/ErasmusplusNL
www.twitter.com/ErasmusplusNL

Internationalisering hoger onderwijs

Nuffic

De Nuffic is de Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs. Het is een onafhankelijke non-profitorganisatie gevestigd in Den Haag, die de internationalisering van het Nederlandse hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek bevordert en het hoger onderwijs

wereldwijd toegankelijk helpt maken. De Nuffic speelt een belangrijke rol in het bevorderen van internationale samenwerking in het hoger onderwijs tussen Nederland en andere landen.

Contactgegevens

Kortenaerkade 11
Postbus 29777
2502 LT Den Haag
T 070 4260 260
F 070 4260 399
erasmusplus@nuffic.nl
www.nuffic.nl

Internationalisering primair en voortgezet onderwijs

Europees Platform – internationaliseren in onderwijs

Het Europees Platform – internationaliseren in onderwijs werkt vanuit de gedachte dat internationalisering de kwaliteit van onderwijs versterkt. Het ondersteunt basisscholen, scholen voor voortgezet onderwijs en lerarenopleidingen bij de internationalisering van hun onderwijs met kennis en overheidssubsidies.

Contactgegevens

Europees Platform – internationaliseren in onderwijs
Kennemerplein 16
Postbus 1007
2001 BA Haarlem
T 023 5531 150
erasmusplus@epf.nl en
etwinning@epf.nl
www.europeesplatform.nl

Internationalisering middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

CINOP

CINOP is een (inter)nationaal opererend, onafhankelijk adviesbureau op het gebied van leren, opleiden en ontwikkelen. De consultants werken aan duurzame oplossingen en innovatie in de driehoek overheid, onderwijs, bedrijfsleven. CINOP is zowel op nationaal als op Europees niveau betrokken bij de ontwikkeling en innovatie in het beroepsonderwijs en volwasseneneducatie.

Contactgegevens

Stationsplein 14
Postbus 1585
5200 BP 's-Hertogenbosch
T 073 6800 762
F 073 6123 425
erasmusplus@cinop.nl
www.erasmusplusve.nl

Internationalisering jeugd

Nederlands Jeugdinstituut

Nederlands Jeugdinstituut is het landelijk kennisinstituut voor jeugd- en opvoedingsvraagstukken. Het ontwikkelt, beheert en implementeert kennis waarmee de kwaliteit van de jeugd- en opvoedingssector verbeterd kan worden.

Contactgegevens

Catharijnesingel 47
Postbus 19221
3501 DE Utrecht
T 030 2306 344
F 030 2306 312
erasmusplus@nji.nl
www.erasmusplusjeugd.nl

